

हिमालय इंटरनेशनल स्कूल

कार्य पत्रिका 4 (संस्कृतम्)

कक्षा-VIII

अपठित- अवबोधनम् ----

पद्यांश--

व्याकरणम् --- सन्धि (पाठ्य पुस्तिकाधारित)

शब्दरूप--

कर्तृपदम्--

“क्रियापदम्--

प्र 1. मोक्षः चतुर्थः पुरुषार्थः। समान्यतया मनुष्यः धर्म अर्थ कामान् त्रीन पुरुषार्थात् सम्यगरूपेण अनुभूय मोक्षस्य अधिकारी भवति। मोक्षो नाम त्रिविध दुखेभ्यः सर्वथा मुक्ति। निर्वाणम् अति मोक्षस्यापरः पर्यायः। यदा मानवस्य सकलाः कामनाः शान्तोभवन्ति, यदा सः मान अपमानयोः समानः तिष्ठति, यदा सः रागं द्वेषं च अतिक्रमति तदा सः मोक्षं प्राप्नोति।

1 एकपदेन उत्तरत

(क) मोक्षस्य अपरः पर्यायः लिख्यताम्? (ख) कः चतुर्थः पुरुषार्थः?

2 पूर्णवाक्येन उत्तरत

(क) अन्येषां त्रयाणाम् पुरुषार्थानाम् नामानि लिख्यन्ताम्।

(ख) मानव कदा मोक्षं प्राप्तनोति?

3. निर्देशानुसारम् उत्तरत

(क) “सः मोक्षं प्राप्नोति” अस्मिन् वक्यान्शे क्रियापदम् किम् ?

(ख) “सम्यगरूपेण ” शब्दे विभक्ति किम् ?

4. अस्य गद्यांशस्य एकं समुचितं शीर्षकं लिखत।

-अधोलिखितपदेषु सन्धिपदम् सन्धिच्छेदम् कुरुत।

प्र2." मानवोऽयम् " पदे सन्धिच्छेदम् कुरुत।

प्र3." कर्तुम्+इच्छति" पदे सन्धि कुरुत।

प्र4. "संविधानमस्ति" पदे सन्धिच्छेदम् कुरुत।

प्र5. "प्रति+एकम्" पदे सन्धि कुरुत।

-अधोदत्तानि शब्दरूपाणि उचितरूपाणि लिखत।

प्र6. "युष्मद्" शब्देषु द्वितीया विभक्ति बहुवचन किम्?

प्र7. " अस्मद्" शब्देषु चतुर्थी विभक्ति एकवचन किम्?

प्र8. "तव " शब्देषु विभक्ति किम्?

प्र9. "मयि " शब्देषु विभक्ति किम्?

- अधोदत्तानि वाक्येषु "कर्तृपदम्" किम् ?

प्र 10. शावकः मृत्युम् विन्दति ।

प्र 11. प्रजाःसुरक्षिताः प्रसन्नाः च आसन् ।

प्र 12. अनिलः एकः चतुरः बालः अस्ति।

अधोदत्तानि वाक्येषु "क्रियापदम्" किम्?

प्र13. हंसः कुत्र पतितः आसीत्?

प्र 14. तेषां परिवारे सन्ति।

प्र 15. सः देवकीम् वसुदेवम् च कारागारे अक्षिपत्।

- निम्नलिखितवाक्यानाम् अनुवादमसंस्कृतभाषायां कुरुत।

प्र 16. यह रमेश की पुस्तक है।

प्र 17. मैं नहीं झुकूंगा।

प्र 18. बालक विद्यालय जाता है।

प्र 19. राजा से क्षमा माँगता है।

अशोच्यानन्वशोचस्त्वं प्रज्ञावादांश्च भाषसे ।
गतासूनगतासुंश्च नानुशोचन्ति पण्डिताः ॥

- (1) एकपदेन उत्तरत
 - (क) पण्डिताः कः नानुशोचन्ति ?
- (2) पूर्णवाक्येन उत्तरत
 - (ख) प्रज्ञावादांश्च कः भाषसे ?
- (3) निर्देशानुसारम् उत्तरत
 - (क) “ भाषसे” शब्दे विभक्ति किम् ?
 - (ख) “शोचन्ति “धातुरूपेषु लकार किम् ?